

Aleg. 51.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie projektu założenia domów składowych w Krakowie i we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 20. Stycznia r. b. uchwalił Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania sejmowej komisji i gospodarstwa krajowego o wniosku posłów Seweryna Henzla, Abrahamowicza, Augustynowicza i towarzyszy, w sprawie założenia domów składowych w Krakowie i we Lwowie, co następuje:

„1. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu postarać się o wprowadzenie w życie jak najszybciej po jednym domu składowym w dwóch znaczniejszych miastach zachodniej i wschodniej części kraju (o ile możliwości w Krakowie i we Lwowie) na podstawie gwarancji ze strony kraju.

2. Na cel powyższy wyznacza Sejm roczną kwotę zł. w. a. 21.000 najdalej do końca roku 1912. — Fundusze te, o ile na to nie wystarczą własne dochody domów składowych, użyte być mają przede wszystkim na pokrycie kosztów oprocentowania i amortyzacji kapitałów zainteresowanych w założeniu tychże — i otwiera Wydziałowi krajowemu kredyt do tej wysokości na rok 1888.

3. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu przeprowadzić rokowania z gminami, w którychby domy składowe miały być założone, a w razie ujemnego rezultatu tych rokowań z instytucjami finansowymi lub dającymi odpowiednie gwarancje spółkami, w celu spowodowania tych gmin, instytucji finansowych lub spółek, aby przyjęły na siebie obowiązek uzyskania koncesji na domy składowe, dopełnienia wszelkich zobowiązań z tych koncesyj wynikających, i stałego utrzymywania pod kontrolą Wydziału krajowego domów składowych.

4. Sejm upoważni Wydział krajowy do zawarcia potrzebnych umów o założenie i utrzymywanie domów składowych pod warunkiem, że gminy, w których domy te będą założone, zobowiązują się przyczynić odpowiednio do kosztów założenia i utrzymywania tychże.

5. Na wypadek koniecznej potrzeby Sejm upoważnia Wydział krajowy do postarania się o koncesje na powyższe domy składowe na rzecz kraju“.

Uchwałą powyższą Wydział krajowy w myśl ustępu 3. takowej przede wszystkim zakomunikował Magistratom król. stoł. miasta Krakowa i Lwowa rozporządzeniem z dnia 2. Marca r. b. L. 4.186, przyczem wezwał rzeczzone Magistraty, aby mu doniosły:

1. Czy gmina byłaby skłonna na podstawie gwarancyi ze strony kraju przyjąć na siebie obowiązek uzyskania koncesyi na domy składowe, dopełnienia wszelkich zobowiązań z tych koncesyi wynikających i stałego utrzymywania pod kontrolą Wydziału krajowego domów składowych, ewentualnie jak wielki dom składowy, na jakie cele i jakim nakładem zamierzałyby założyć, tudzież jakiego rodzaju i w jakich rozmiarach gwarancyi żądałyby w tym wypadku od kraju.

2. Czy i o ile gmina byłaby skłonna przyczynić się do pokrycia kosztów założenia i utrzymywania domu składowego, jeżeliby dom taki założyła w gminie instytucya finansowa lub spółka przez kraj poparta.

Kiedy Wydział krajowy powyższem pismem zaledwie zawiązał nakazane przez Wys. Sejm rokowania z gminami miast Krakowa i Lwowa, nadeszło już podanie Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie z dnia 11. Marca r. b. l. 168, poparte podaniami dziewięciu Towarzystw okręgowych, w którym wspomniany Komitet starał się wykazać, że w obec przedłożonego Radzie Państwa projektu nowej ustawy o opodatkowaniu spirytusu założenie składów na spirytus stało się dla kraju potrzebą nagłą, a nadto wyraził zdanie, że projektowane domy składowe tylko wtedy przyniosą krajowi oczekiwany pożytek, jeżeli będą krajowemi. Zakończył zaś Komitet wywód swój żądaniem, aby Wydział krajowy:

1. Składy publiczne (na ziemiopłody krajowe i ich przeroby), mające wydawać warranty w Krakowie i we Lwowie wprowadził w życie jako składy krajowe;
2. na składy krajowe uzyskał koncesye, takowe stałe utrzymywał i zobowiązaniom z koncesyi wynikającym zadość czynił;
3. składy takie w Krakowie i we Lwowie, jeżeli już nie na zboże i okowitę od razu, to przynajmniej na okowitę co najpóźniej w Sierpniu r. b. miał urządzone i do użytku producentów otwarte.

Nieco później zabrał głos w tej sprawie także Komitet c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego, ażeby przemówić mniej więcej w tym samym duchu. I ten Komitet bowiem w podaniu z dnia 26. Kwietnia r. b. l. 563. wskazując na nieuniknione skutki nowej ustawy o opodatkowaniu spirytusu, wyraził życzenie, aby dla złagodzenia szkodliwości tych skutków składy publiczne tak na zboże jak i na okowitę już z nadchodzącą jesienią w życie weszły. Co się zaś tyczy drugiej, przez Komitet Towarzystwa krakowskiego poruszonej kwestyi, to Komitet Towarzystwa galicyjskiego, jakkolwiek uznający w zasadzie za najwłaściwsze, aby założeniem składów zajęły się pod kontrolą Wydziału krajowego gminy miast Krakowa i Lwowa, zarazem jednak dał wyraz przekonaniu, że założenie składów winienby przeprowadzić jak najszybciej Wydział krajowy, jeżeliby wyżej wspomniane gminy albo od spełnienia tego zadania się uchyliły, albo zbyt trudne stawiały warunki, albo chociażby tylko odwlekały powzięcie postanowienia w tej sprawie.

Wreszcie przedłożył Wydziałowi krajowemu Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego pismem z dnia 27. Czerwca r. b. l. 486 uchwałę Walnego Zgromadzenia tegoż Towarzystwa z dnia 29. Maja r. b., polecającą prosić Wydział krajowy, aby krajowe składy publiczne w Krakowie na zboże i okowitę co rychlej, a to przed Wrześniem r. b. otworzył, a zarząd nad składami temi porучzył instytucyi, któraby na zaufanie producentów zasługiwała.

Nie zamierzając bynajmniej bez nieuniknionej konieczności odstąpić od zasady wypowiedzianej w przytoczonej na wstępie uchwale Wysokiego Sejmu i korzystać z upoważnienia udzielonego ustępem 5. rzeczonyj uchwały, musiał Wydział krajowy jednak rychło uznać, że nowa ustawa o podatku od spirytusu stworzy sytuację, której Wysoki Sejm przy powzięciu swej uchwały nie mógł przewidywać, a w obec której domaganie się jak największego przyspieszenia założenia domów składowych przynajmniej o tyle jest niewątpliwie usprawiedliwionem, o ile takowe tyczy się składów na spirytus. W skutek tego postanowił Wydział krajowy uchwałą z dnia 20. Kwietnia r. b.:

postarać się o jak najrychlejsze postawienie składów na spirytus w Krakowie i we Lwowie, chociażby kosztem kraju i w tym celu zakupić lub nająć potrzebny grunt i przeprowadzić budowę;

w razie ujemnego wyniku, lub nie dość szybkiego postępu rokowań z gminami miast Krakowa i Lwowa i wynikłej ztąd konieczności postawienia składów na spirytus kosztem kraju, dążyć do oddania administracyi przedsiębiorstw w odpowiednie ręce obce, tak aby kraj nie był administratorem tych przedsiębiorstw.

W wykonaniu powyższej uchwały rozpoczął Wydział krajowy niebawem przy pomocy znawców starania o uzyskanie odpowiednich gruntów w Krakowie i we Lwowie. Przy wyborze gruntów wypadło liczyć się nie tylko z chwilową potrzebą, ale i z warunkami rozszerzenia przedsiębiorstw przynajmniej do rozmiarów, oznaczonych w przeszłorocznym sprawozdaniu Sejmowej komisji gospodarstwa krajowego, gdyż nieuwzględnienie tych warunków musiałoby w przyszłości pociągnąć za sobą znaczne utrudnienia i wzrost kosztów administracyi przedsiębiorstw.

Jakkolwiek więc Wydział krajowy na razie miał na oku głównie budowę składów na spirytus, to jednak zdawało mu się koniecznem postarać się o takie grunta, któreby obok różnych innych warunków czyniły zadość i temu, iżby obok składów na spirytus (w Krakowie na 20.000 hektolitrow, a we Lwowie na 30.000 hektolitrow) pomieścić mogły magazyny zbożowe na 250 wagonów (2.500 ton) w każdym z wymienionych dwóch miast.

Celem przyspieszenia biegu rzeczy umocował Wydział krajowy uchwałami z dnia 30. Czerwca r. b. l. 27.226 i z dnia 16. lipca r. b. l. 26.681 Członka Wydziału krajowego p. Dr. Józefa Wereszczyńskiego do przeprowadzenia dalszych rokowań w sprawie założenia domów skladowych i do zawarcia wszelkich potrzebnych umów. Kiedy zaś następnie umocowany na podstawie licznych ustnych pertraktacyj z reprezentantami gmin miast Krakowa i Lwowa przyszedł do przekonania, że nie ma widoku, aby składy na spirytus weszły w życie jako przedsiębiorstwa tych miast jeszcze w roku bieżącym, przystąpił do szczegółowych rokowań o nabycie gruntów.

W Krakowie po kilkakrotnem zbadaniu stanu rzeczy na miejscu i po bezskutecznych próbach uzyskania gruntu od c. k. uprzyw. kolei północnej cesarza Ferdynanda, okazał się jedynie odpowiednim grunt wraz z magazynami, będący własnością gal. Banku dla handlu i przemysłu w Krakowie. Grunt ten, mający przestrzeni 1 m. 160 sążni kwadratowych zakupiono za 120.000 zł. w. a. z następującymi budynkami:

a) magazynem zbożowym murowanym 3 piętrowym (49 metrów długości 13 metrów szerokości) mogącym pomieścić do 1000 ton zboża luźnego;

b) budynkiem z pruskiego muru, parterowym (41 metrów długości 12 metrów szerokości), który nie nadaje się wprawdzie na skład zboża luźnego, ale w którym można pomieścić zboże w workach;

c) budynkiem z pruskiego muru parterowym (33 metrów długości 10 1/2 metrów szerokości), który służyć może tylko za skład towarów i zboża w workach;

d) budynkiem murowanym administracyjnym (o 4 pokojach i kuchni):

e) budynkiem murowanym piętrowym (o 4 pokojach na każdym piętrze i przymurowaniu wynajętem na szynk) który przynosi czynszu rocznego 800 zł.

Na gruncie znajdują się nadto 3 gotowe tory kolejowe i 1 zwrotnica.

Nie mniejszą trudność sprawiło wyszukanie odpowiedniego gruntu we Lwowie, pomimo że nie tylko p. Dr. Wereszczyński, ale i reprezentanci gminy, znający dokładnie stosunki miejscowe, sprawą tą się zajęli. Nie mogąc i tutaj znaleźć gruntu pustego, zapewniono sobie w porozumieniu ze wspomnianymi reprezentantami, a nawet na ich życzenie nabycie gruntu będącego własnością ks. Kaliksta Ponińskiego za kwotę 95.000 zł. w. a., na którym to gruncie, mającym 3 m. 1.093 sążni kwadratowych przestrzeni mieści się magazyn zbożowy murowany 2 piętrowy (48 m. dł. 11 m. szer.) z lokalem administracyjnym, mogący pomieścić do 600 ton

zboża luźnego. Ponieważ gościniec prowadzący do Gródka dzieli grunt ten na dwie części, a do części jego położonej po stronie dworców przypiera grunt, będący własnością skarbu państwa (Dyrekcji dóbr państwowych), przeto byłoby pożądanem w drodze zamiany tej części na grunt skarbowy skomasować grunt nabyty, co jest obecnie przedmiotem nie bez trudności postępujących rokowań z Dyrekcją dóbr państwowych.

Wśród rokowań o nabycie gruntów badano także przy udziale znawców sprawę budowy rezerwoarów na spirytus, a ostatecznie wysłano inżyniera p. Stanisława Chrzęszczewskiego do Berna, Pragi, Wiednia, Landsberga i t. d. z poleceniem, aby obznajomił się dokładnie z urządzeniem takich rezerwoarów w Wiedniu istniejących i porozumiał się bliżej z fabrykantami rezerwoarów, którzy poprzednio nadesłali byli swe oferty. Na podstawie zaś relacji p. Chrzęszczewskiego zawarł Wydział krajowy z firmą H. Paucksch i Spłk. w Landsbergu n. W. jako dającą najwięcej rękojmi dobrego i punktualnego wykonania umowę o dostawę rezerwoarów wraz z armaturą dla Krakowa na 5.000 hektolitrow za cenę 17.614 zł. w. a., a dla Lwowa na 10.000 hektolitrow za cenę 29.645 zł. w. a.

Wrzecie oddał Wydział krajowy na podstawie planów i kosztorysów, wypracowanych przez p. Chrzęszczewskiego, budowę magazynów na spirytus w przedsiębiorstwo: w Krakowie budowniczemu p. Jackowi Matusińskiemu, za cenę ryczałtową 10.750 zł. w. a., a we Lwowie budowniczym pp. Ludwikowi Radwańskiemu i Spółce, za cenę ryczałtową 19.500 zł. w. a.

Budowy rozpoczęte w połowie Września b. r. mają być ukończone mniej więcej z końcem Października r. b., poczem nastąpi montowanie rezerwoarów, które zajmie około trzy miesiące czasu, tak że magazyny na spirytus będą mogły być oddane do użytku z końcem Stycznia 1889.

Według powyższego, wydatki, które fundusz krajowy już poniósł, lub w myśl przyjętych zobowiązań poniesie niebawem na założenie domów składowych wynoszą:

I. W Krakowie:

a) na zakupno gruntu wraz z 5 budynkami	120.000 zł.
b) na budowę magazynu na spirytus (budynek)	10.750 „
c) na urządzenie magazynu na spirytus (rezerwoary)	17.614 „
	<hr/>
Razem	148.364 zł.

II. We Lwowie:

a) na zakupno gruntu wraz z magazynem zbożowym	95 000 zł.
b) na magazyn na spirytus (budynek)	19.500 „
c) na urządzenie magazynu na spirytus (rezerwoary)	29.645 „
	<hr/>
Razem	144.145 zł.

w ogóle przeto na założenie domów składowych w Krakowie i we Lwowie 292.509 zł. w. a. a po doliczeniu należności skarbowej od przeniesienia własności nabytych realności w okrągłej cyfrze 300.000 zł.

Prócz tego jednak wypadnie dla uproszczenia manipulacji w zakupionych magazynach zbożowych uzupełnić urządzenie tych magazynów, co spowoduje dalszy nakład w kwocie około 10.000 zł. w. a.

Po wykonaniu zarządzonych już robót, tudzież wspomnianej co dopiero adaptacji, gotowe będą do użytku: w Krakowie magazyn na 1.000 ton zboża luźnego i magazyn na 5.000 hektolitrow spirytusu, a we Lwowie magazyn na 600 ton zboża luźnego i magazyn na 10.000 hektolitrow spirytusu. Tych rozmiarów magazyny na spirytus*), o ile można przewidzieć, na razie wystarczą

---

*) Magazyny te mogą być z czasem rozszerzone do takich rozmiarów, aby pomieściły w Krakowie 20.000 a we Lwowie 30.000 hektolitrow.

na zaspokojenie potrzeby. Natomiast magazyny zbożowe, z których krakowski może pomieścić tylko $\frac{2}{5}$, a lwowski zaledwie $\frac{1}{4}$ ilości zboża, oznaczonej w przeszłorocznem sprawozdaniu komisji gospodarstwa krajowego jako minimum (2.500 ton), są stanowczo za małe, aby mogły krajowemu handlowi zbożowemu ważniejsze oddać usługi i aby koszta ich administracyi nie zaciężyły zbyt ciężko na przedsiębiorstwie.

Jeżeli zaś względ na okoliczność, że przedsiębiorstwo krakowskie oprócz właściwego magazynu na 1000 ton zboża luźnego, posiada jeszcze dwa magazyny towarowe, w których pomieścić można do 2000 ton zboża w workach, przemawia za odroczeniem rozszerzenia magazynów zbożowych w Krakowie, to w każdym razie należy postawić jak najrychlej nowy magazyn zbożowy we Lwowie, na co Wydziałowi krajowemu zdaje się koniecznem preliminować już teraz kwotę 90.000 zł. w. a.

Powziąwszy postanowienie założenia magazynów na spirytus w roku bieżącym, a nie mając pewności, czy rokowania zawiązane w tej sprawie z gminami miast Krakowa i Lwowa doprowadzą do pożądanego wyniku i to dość rychło, aby zamiar powyższy mógł być urzeczywistnionym, przedłożył Wydział krajowy podaniem z dnia 3. Kwietnia b. r. L. 13.725 c. k. Ministerstwu handlu prośbę ażeby udzieliło krajowi koronnemu Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem zezwolenie na założenie wolnych domów składowych na zboże i okowitę w Krakowie i we Lwowie w myśl rozporządzenia c. k. Ministerstw handlu, stanu, sprawiedliwości, skarbu i wojny z d. 19. Czerwca 1866. (Dz. u. p. l. 86). Prośbę tę jednak według odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 4. Lipca b. r. l. 39.352 c. k. Ministerstwo handlu załączonym w odpisie $\frac{1}{2}$. reskrytem z dnia 23. Czerwca b. r. L. 23.706 załatwiło odmownie. Jako powody zaś odmowy podało c. k. Ministerstwo, powołując się przytem na treść obrad i brzmienie uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 20. Stycznia b. r., nie mniej na wywody sprawozdania sejmowej komisji gospodarstwa krajowego do L. s. 1.481: że Wysoki Sejm, przyjąwszy za zasadę, że nie kraj ale gminy winne zakładać domy składowe, nie dążył do założenia domów składowych jako przedsiębiorstw krajowych, a udzielając Wydziałowi krajowemu upoważnienie do postarania się o koncesyę na domy składowe na rzecz kraju „na wypadek koniecznej potrzeby“, uczynił to głównie w tym celu, aby dostarczyć Wydziałowi krajowemu środka do wywarcia pewnej presyi na gminy; że Wydział krajowy nie udowodnił, że zachodzi „konieczna potrzeba“ postarania się o koncesyę na rzecz kraju; że nie jest pewnem, czy Wysoki Sejm miał na oku wolne składy (Freilager) czy też może tylko zwykłe magazyny na zboże i spirytus (Waarenhäuser); że Wysoki Sejm nie przeznaczył na domy składowe żadnego kapitału zakładowego i obrotowego, zaczem też nie oznaczył, w jaki sposób o kapitał ten postarać się należy; że wreszcie Wysoki Sejm nie przyjął na kraj obowiązku poręczyciela z tytułu prawa prywatnego wobec składających towary, a z tytułu prawa publicznego w obec zarządu państwa i Skarbu państwowego.

Zarazem oznajmiło c. k. Ministerstwo, że do rokowań w sprawie udzielenia krajowi koncesyi na założenie i utrzymywanie publicznych składów przystąpić może dopiero wtedy, gdy Wysoki Sejm objawi wyraźny zamiar założenia składów krajowych, bądź jako wolnych składów, bądź jako zwykłych magazynów towarowych.

Wracając do kwestyi udziału gmin miast Krakowa i Lwowa w założeniu i utrzymywaniu domów składowych, Wydział krajowy ma zaszczyt zdać sprawę z dalszego przebiegu związanych rokowań.

Magistrat miasta Krakowa przedłożył pismem z dnia 6. Lipca r. b. l. 14.901 uchwałę Rady gminnej krakowskiej z dnia 2. Lipca b. r. opiewającą jak następuje:

1. „Odpowiedzieć Wydziałowi krajowemu na reskrypt z dnia 2. Marca 1888. l. 4.186, że gmina miasta Krakowa jest skłonną na podstawie gwarancyi ze strony kraju przyjąć na siebie obowiązek uzyskania koncesyi na dom składowy transytowy, do pełnienia zobowiązań z tych

koncesyj wynikających, i stałego utrzymywania domów składowych transytowych pod kontrolą Wydziału krajowego.“

2. „Komisyja przemysłowa podejmie rokowania z Wydziałem krajowym na zasadzie subwencyi rocznej całego kapitału do budowy potrzebnego aż do amortyzacji kapitału.“

Uchwała powyższa wprawdzie nie stoi w zasadniczej sprzeczności z wymaganiami Wysokiego Sejmu, lecz przemierzając o wielu ważnych punktach, jak n. p. o kwestyi udziału gminy w pokrywaniu kosztów założenia i utrzymywania domu składowego, rozmiarach przedsiębiorstwa i wysokości potrzebnego nań kapitału zakładowego i t. p., nie zdawała się przecież dawać rękojmi, że ugoda z gminą z pewnością przyjdzie do skutku. Biorąc zaś nadto w rachubę głosy, które uważać należało za wyraz opinii producentów zboża i spirytusu w zachodniej części kraju, a które jak wyżej wspomniano, domowi składowemu jako przedsiębiorstwu miasta Krakowa z góry niepomyślny postawiły horoskop, postanowił Wydział krajowy, naglony okolicznościami do pośpiechu, zaniechać dalszych rokowań z gminą miasta Krakowa i dom składowy w Krakowie założyć jako przedsiębiorstwo krajowe. — Powzięcie decyzji powyższej wielce zresztą ułatwiła okoliczność, że powiodło się Wydziałowi krajowemu znaleźć u poważnego instytutu finansowego ofiarną gotowość do objęcia zarządu przedsiębiorstwa krakowskiego. W toku bowiem zawiązanych w tym celu rokowań, doniosła Dyrekeya Towarzystwa wzajemnego kredytu w Krakowie pismem z dnia 11. Czerwca r. b. l. 6.932, że Rada Nadzorcza Towarzystwa uchwaliła co następuje:

„Upoważnia się Dyrekeyę Towarzystwa wzajemnego kredytu, aby łącznie z wybrać się mającą z 5ciu członków złożoną komisją specjalną przeprowadziła dalsze układy z Wydziałem krajowym co do objęcia w charakterze pełnomocnika kierownictwa składów zbożowych i magazynów spirytusowych i ewentualnie odnośną umowę zawarła“.

Oznaczona zaś wyżej Komisya przy udziale Dyrekeyi Towarzystwa wzajemnego kredytu, tudzież Członka Wydziału krajowego, p. Dr. Józefa Wereszczyńskiego, uchwaliła na posiedzeniu z dnia 18. Lipca b. r. szczegółowe warunki, pod któremi Dyrekeya ma objąć zarząd krajowego domu składowego.

Co się tyczy gminy miasta Lwowa, to Wydział krajowy dotąd nie otrzymał od takiej żadnej pisemnej deklaracji; wynik jednak rokowań ustnych, które przeprowadził Członek Wydziału krajowego p. Dr. Józef Wereszczyński z reprezentantami tej gminy, pozwala oczekiwać, że gmina miasta Lwowa zgodzi się być właścicielką domu składowego i takowy utrzymywać na podstawie gwarancyi ze strony kraju, tudzież przyczyniać się w pewnej mierze do pokrycia kosztów utrzymania przedsiębiorstwa, jeżeli od kraju uzyska pożyczkę na koszt założenia. Co więcej, są widoki, że w razie przyjęcia przez Wysoki Sejm warunku, tycaącego się kapitału zakładowego, przyjdzie wkrótce do zupełnego porozumienia z gminą, które uwolni kraj od ciężaru prowadzenia zarządu lwowskiego domu składowego.

W Krakowie więc dom składowy projektowany jest jako przedsiębiorstwo krajowe, rokowania zaś z gminą miasta Lwowa, aczkolwiek nie bezowocne, nie postąpiły jednak o tyle, aby pożądaný rezultat mogły wydać tak rychło, jak tego osobliwie ze względu na skutki nowej ustawy o opodatkowaniu spirytusu zachodzi potrzeba. Ztąd wynika konieczność postarania się o koncesye na wolne składy tak w Krakowie jak we Lwowie dla kraju, a w tym celu wypada uczynić zadość warunkom, od których c. k. Ministerstwo handlu udzielenie koncesyi uczyniło zawisłem. Do warunków tych należy wyznaczenie przez kraj kapitału potrzebnego na założenie domów składowych, co zresztą jest niezbędne także ze względu na wynik rokowań przeprowadzonych z gminami miast Krakowa i Lwowa. Przewidując tę potrzebę, a będąc zdania, że będzie najwłaściwiej zaspokoić ją w drodze zaciągnięcia pożyczki krajowej, Wydział krajowy udał się w tej sprawie do Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie z odpowiednią propozycją. Wynikiem zaś przeprowadzonych rokowań jest, że Towarzystwo objawiło gotowość udzielenia pod gwarancyą kraju pożyczki w kwocie 400.000 zł. w. a. na 4¹/₂%, która ma być spłaconą w ciągu

lat 25, począwszy od 1. Stycznia 1889. w ratach półrocznych, przyczem jednak Towarzystwo zastrzegło sobie prawo ściągnięcia udzielonej pożyczki po upływie trzech pierwszych lat stosunku pożyczkowego za jednorocznem wypowiedzeniem.

Nakoniec nadmienia Wydział krajowy, że zaciągnięcie pożyczki w podanej wysokości i zużycie takowej na założenie domów składowych w żadnym razie nie pociągnie za sobą konieczności podwyższenia dotacji w kwocie 21.000 zł., wstawionej na składy zbożowe w Krakowie i we Lwowie w preliminarz funduszu krajowego na rok 1889, ponieważ ewentualna nadwyżka wydatku w roku 1889. znajdzie pokrycie w kredycie otwartym na tenże sam cel w budżecie na rok 1888., z którego to kredytu rok bieżący małą tylko część wyczerpie.

Na podstawie wyводу powyższego Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm uchylając uchwałę swą z dnia 20. Stycznia 1888., tyczącą się domów składowych, w celu założenia krajowych wolnych składów (Freilager) na zboże i spirytus w Krakowie i we Lwowie,

a) przyjmuje na kraj wszelkie zobowiązania potrzebne do uzyskania koncesyi na wolne składy według rozporządzeń c. k. Ministerstw handlu, stanu, sprawiedliwości, skarbu i wojny z dnia 19. czerwca 1866 (Dz. ust. państw. Nr. 86) w szczególności także gwarancję tak w obec stron składających towary, jak w obec zarządu państwa i skarbu państwowego;

b) otwiera Wydziałowi krajowemu na założenie wolnych składów na zboże i spirytus w Krakowie i we Lwowie kredyt do wysokości 400.000 zł. w. a. na rok 1888.

c) poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby na pokrycie kredytu ad b) zaciągnął na rzecz kraju pożyczkę w Towarzystwie wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie w kwocie 400.000 zł. w. a. na $4\frac{1}{2}\%$ z obowiązkiem spłacenia tej pożyczki w ciągu lat 25, począwszy od 1. Stycznia 1889. w ratach półrocznych, albo na żądanie Towarzystwa po upływie trzech pierwszych lat stosunku pożyczkowego za jednorocznem wypowiedzeniem;

d) poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby na podstawie postanowień ad a) b) i c) postarał się jak najspieszniej o koncesye dla kraju na wolne składy na zboże i spirytus w Krakowie i we Lwowie, tak aby przedsiębiorstwa te mogły rozpocząć czynność swą z początkiem roku 1889;

e) na wypadek wejścia w życie ustawy o domach składowych, upoważnia Wydział krajowy do postarania się dla kraju o koncesye na te same wolne składy na podstawie pomienionej ustawy.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do oddania zarządu krajowego wolnego składu w Krakowie Towarzystwu wzajemnego kredytu w Krakowie jako pełnomocnikowi.

3. Sejm upoważnia Wydział krajowy do zrzeczenia się koncesyi uzyskanej dla kraju na wolny skład we Lwowie, do odstąpienia gminie miasta Lwowa na własność gruntu wraz z budynkami i urządzeniem, przysposobionego na powyższy skład za zwrotem wydatków poniesionych przez fundusz krajowy na to przysposobienie, tudzież do udzielenia teje gminie na założenie wolnego składu we Lwowie pożyczki do wysokości 200.000 zł. w. a. pod warunkami, jakie Wydział krajowy uzna za stosowne, jeżeli gmina zobowiąże się postarać o koncesję na taki skład, dopełnić wszelkich zobowiązań z tej koncesyi wynikających i utrzymywać stale skład pod kontrolą Wydziału krajowego.

**Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi
z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.**

Lwów dnia 26. Września 1888.

Marszałek krajowy:

Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Józef Wereszczyński w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Odpis

reskryptu c. k. Ministerstwa handlu z dnia 29. Czerwca 1888.

L. 23.766 do JE. pana Namiestnika.

Excellenz! Mit der sammt Beilage gegen gefällige Rückstellung mitfolgenden Eingabe vom 3. April d. J. Z. 13.725 hat der galizische Landesauschuss auf Grund des Landtagsbeschlusses vom 20. Jänner 1888. um die Ertheilung der Conzession zur Errichtung je eines öffentlichen Lagerhauses für Getreide und Spiritus in Lemberg und Krakau angesucht. Anlässlich dessen gebe ich im Einvernehmen mit den k. k. Ministerien des Inneren und der Finanzen Euerer Excellenz Nachstehendes bekannt.

Bei Fassung des in der Eingabe produzierten Beschlusses vom 20. Jänner 1888. hat der galizische Landtag laut des von ihm gebilligten Referates und Antrages seines volkswirtschaftlichen Ausschusses und der bezüglichen Debatte (Landtagsverhandlungen, Session 1887/88 stenografisches Protocoll. Seite 907—912 und Allegat Nr. 184.) am folgenden Standpunkte festgehalten: das Land habe nicht selbst derartige Lagerhäuser zu errichten, sondern bloss deren Entstehung und Bestand zu fördern, indem dasselbe grösstentheils das mit einer solchen Unternehmung verbundene Risiko denjenigen abnimmt, welche zu der Unternehmung zunächst berufen erscheinen, dies seien in erster Linie die Gemeinden und sodann die Finanz-Institute oder auch Gesellschaften oder Vereine, welche den Betrieb des Unternehmens besorgen würden, weil diesen Faktoren nothwendig die nächsten und unmittelbaren bedeutenden Vortheile aus der Existenz von Lagerhäusern in ihrem Bereiche erwachsen. Der Misserfolg der in folge der Aufträge des Landtages vom 23. Jänner 1886. und 22. Jänner 1887. durch den Landesauschuss bisher unternommenen Versuche für Errichtung von Getreide-Lagerhäusern einen Unternehmer zu finden, habe nur darin seinen Grund, dass seitens des Landtages nicht jenes Mass bezeichnet worden war, in welchem er aus Landesmitteln das Unternehmen zu unterstützen und dem Unternehmer das Risiko abzunehmen bereit sei. Dieses Mass lasse sich nunmehr an der Hand des von der Lemberger Agriculturbank dem Landesauschusse Ende 1886. vorgelegten Bauprojektes und Kosten-Überschlages ermitteln, indem für den ersten Anfang Lagerhäuser mit einem Fassungsraum für bloss je 250 Waggons Getreideladung und 5.000 Hektoliter Spiritus genügen dürften die Errichtung zweier solcher Lagerhäuser a 159.620 fl. zusammen rund 300.000 fl. kosten würde und von einem solchen Kapital (bei Zugrundelegung eines 25 jährigen Turnus) sich das Maximalerforderniss zur Sicherstellung der Amortisirung und Verzinsung mit jährlichen 21.000 fl. bis anno 1912 berechne. Sollte bei Anbot einer Landesbeihilfe in diesem Betrage noch immer kein Unternehmer für die Errichtung der Lagerhäuser aufzutreiben sein, dann würde in diesem „schlimmsten“ und „äussersten“ Falle die Conzession für die gedachte Errichtung dem Lande zu dem Behufe zu erwirken sein, um in möglichster Festhaltung an dem grundsätzlichen Standpunkte, dass nicht das Land selbst die Lagerhäuser zu errichten habe sich auch noch der Existenz einer schon erwirkten Conzession als weiteren Anreizmittels bei fortzusetzenden Verhandlungen mit Gemeinden, Instituten und Vereinen zu bedienen, damit womöglich diese die Lagerhäuser errichten. In solchem Sinne kommt sonach der Landtagsbeschluss zu verstehen, und dessen Bestimmungen befinden sich auch unverkennbar mit dem eingenommenen Standpunkte im Einklange. Ob hier bereits jener „äusserste“ Fall wirklich gegeben ist, bei dessen Eintritte

allein der Landesausschuss zur Bewerbung um die Conzessionsertheilung auf den Namen des Landes ermächtigt wurde, muss dahin gestellt bleiben, nachdem der Landesausschuss in seiner nichtsweniger als die Sache erschöpfenden Eingabe nicht einmal erwähnt, dass er seit Schöpfung des Landtagsbeschlusses die ihm aufgetragenen Verhandlungen mit Gemeinden, Finanz-Instituten oder Vereinen irgendwie wieder aufgenommen und gepflogen hätte. Ebenso muss es dahin gestellt bleiben, ob die Lagerhäuser, zu welchen vom Landtage für den von ihm gedachten äussersten Fall auf den Namen des Landes eine Conzessionsbewerbung in Aussicht genommen wurde, gleich durchaus schon „Freilager“ sein sollen und sie nicht etwa auch bloss „Waarenhäuser“ für Getreide und Spiritus sein dürften, indem der Beschluss und die Verhandlungen des Landtages nach dieser Richtung eine Auskunft nicht enthalten.

Nach dem, was dem Gesagten zu Folge vorliegt, steht aber fest, dass der galizische Landtag bei der Beschlussfassung vom 20. Jänner 1888. selbst für den dort bedachten äussersten Fall einer landschaftlichen Conzessionsbewerbung noch keine ernstliche Absicht bekundet hat landschaftliche Lagerhäuser auch in Wirklichkeit errichten und betreiben zu lassen, wie er denn auch damit nicht (was sonst schon nach der Natur der Sache und gemäss der Ministerialverordnung von 19. Juni 1866 R. G. Bl. Nr. 86 unvermeidlich gewesen wäre) ein Gründungs- und Betriebs-Kapital gewidmet und dessen Aufbringungsart bezeichnet und ebenso weder die privatrechtliche Haftung gegen über den Einlegern von Waaren und deren Rechtsnachfolgern, noch die öffentlich — rechtliche Haftung gegenüber der Staatsverwaltung und dem Finanz-Äear auf das Land übernommen hat. Indem die im ersten Punkte des Landtagsbeschlusses erwähnte Landes-Garantie schon vorhinein durch den im zweiten Punkte gegebenen 25 jährigen Maximal Credit jährlicher 21.000 fl. streng zeitlich wie dem Betrage nach limitirt wurde, und dieser Credit blos die Bestimmung hat, vor Allem die Amortisirung und Verzinsung des nicht vom Lande, sondern von anderen Unternehmern zur Etablirung deren eigener Lagerhäuser investirten Kapitals zu decken, sowie ausserdem etwa noch geringfügige unvorgesehene Auslagen zum Zwecke der von Landessauschusse mit Gemeiden, Finanz-Instituten und Vereinen zu pflegenden Unterhandlungen zu bestreiten, entspricht die in der Eingabe des Landesausschusses enthaltene Erklärung, dass der galizische Landesfond nicht nur alle in der Haftungspflicht der Unternehmung der Lagerhäuser gegründeten Ersatzansprüche garantire, sondern auch alle Gründungs-Erhaltungs- und Verwaltungskosten der Lagerhäuser bestreiten werde, und ein Credit hiefür pro 1888. auch schon eröffnet sei, offenbar nicht der faktischen Sachlage, so weit diese Erklärung auf den Landtagsbeschluss basirt werden will. Zur Abgabe einer derartigen Erklärung im Bereiche des eigenen Macht und Wirkungskreises fehlte aber dem Landesausschusse die gesetzliche Berechtigung nachdem die Errichtung von landschaftlichen Lagerhäusern nicht im Sinne des §. 26. der Landesordnung zu den gewöhnlichen Verwaltungsgeschäften des Landesvermögens und der Landesfonde gezählt werden kann. Unter solchen Umständen reicht der produzierte Landtagsbeschluss und die bezügliche Eingabe des Landesausschusses zur Übernahme, der Errichtung und des Betriebes öffentlicher Lagerhäuser und insbesondere der damit verbundenen Haftung des Landes nicht aus, daher auch für das k. k. Handelsministerium der Zeitpunkt noch nicht bekommen ist, um in Verhandlungen wegen Ertheilung dieser Conzession einzutreten. Letzteres kann vielmehr erst dann geschehen, so wie auch das Ausmass der von der Finanzverwaltung als Ausnahme von den Bestimmungen der Min. Vdg. vom 19. Juni 1866 R. G. Bl. N. 86 der Lagerhausunternehmung zu machenden Zugeständnisse erst dann bestimmt werden kann, wenn der galizische Landtag zur Absicht der wirklichen Errichtung von landschaftlichen Lagerhäusern (Freilagern oder Waarenhäuser, was ebenfalls zu präzisiren ist) gelangt. In diesen Falle hätte derselbe einen diese Absicht deutlich deklarirenden Beschluss unter Widmung angemessener Gründungs- und Betriebs-Mittel und mit der Erklärung der Uebernahme der die Unternehmung gesetzlich trefenden Verbindlichkeiten und Haftungen auf das Land zu fassen und denselben in Wege Euerer Excellenz vorzulegen, worauf sodann, da ein solcher Be-

schluss gemäss §. 20. der Landesordnung der Ah. Genehmigung bedarf und zwar bezüglich der zeitlich wie dem Betrage und der Art der Bedeckung nach, nicht bestimmten Haftung des Landes, welche einer bleibenden Belastung des landschaftlichen Stammvermögens gleichbedeutend wäre, unbedingt hingegen bezüglich des Anlage- und Betriebs-Kapitales, in dem Falle, als hiezu das Stammvermögen des Landes verwendet werden wollte, das k. k. Ministerium des Inneren wegen Einholung dieser Ah. Genehmigung das weitere veranlassen wird. Nach dem Herabblanzen derselben sind, wie bereits angedeutet auch das k. k. Handels und das k. k. Finanzministerium bereit in Verhandlungen wegen der Conzessionsertheilung einzugehen. Wolle es Euer Excellenz gefällig sein den galizischen Landesausschuss über seine Eingangs bezogene Eingabe in Gemässheit dieser Ausführungen zu bescheiden. Wien am 23. Juni 1888. Der k. k. Handelsminister Baquehem m. p.
